

ВАТРА

Ту мене мати породила, солодким молоком кормила, ту хочу жити умирати, де жили мій отець і мати

В веснянім номери часопису

- Хто перший
проголосив незалежність?
- І едіція Конкурсу
про Лемківщину
- Л. Белей
«Русинський» сепаратизм
- Чи в Лелюхові жили лемки?
- Де ріка ділиться на дві -
Ростічки

Любомир Белей, «Русинський» сепаратизм.

Націєтворення in vitro, Київ 2017, 392 с.
„Автор слідить історичні зв'язки, аналізує соціокультурний контекст і викриває псевдонаукові маніпуляції, які лежать в основі того руху. В дослідженні описано особливості «русинських» рухів України, Словаччини, Мадяр, Румунії, Польщі, Сербії, Гамерики і Канади”.

КОНКУРС ЗНАНЬ про ЛЕМКІВЩИНУ

01.05 - 01.06.2018
Фінал: 21.07.2018 ЖДИНЯ

www.lemkounion.pl/konkursy.html

Переможниця
46 Конкурсу писанок
ім. М. Ковальського -
Ольга Палечна,
Глівіце,
техніка мішана

Об'єднання лемків при співпраці з Лемківском освітньом фундацієм ім. Івана Криницького запрашат діти і молодь дошкільного і шкільного віку взяти участь в двох конкурсах: **Конкурсі знань про Лемківщину** і **Конкурсі малюнку «Лемківщина оком дитини»**.

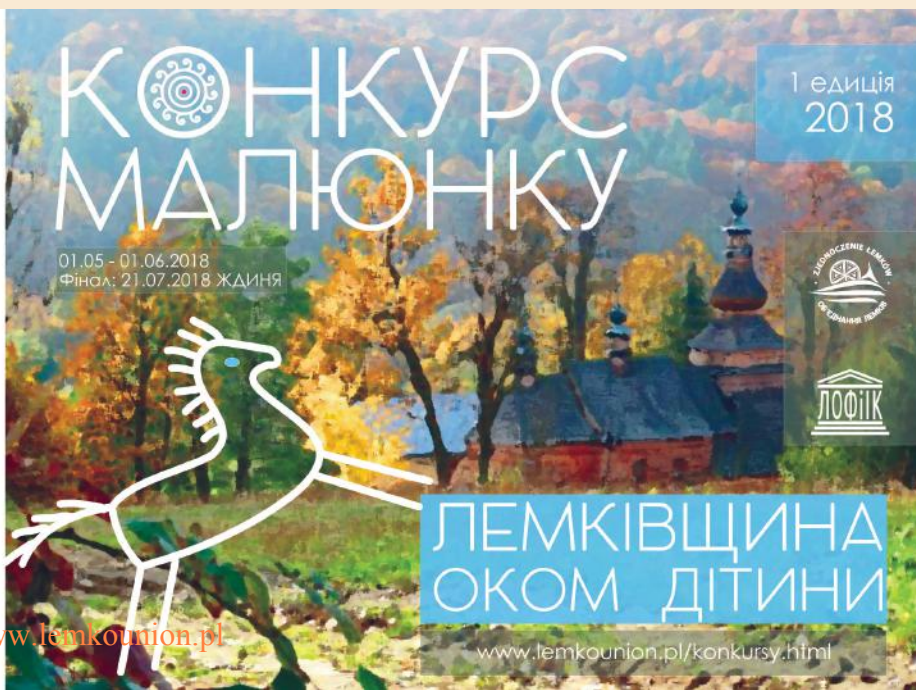
Учасники **Конкурсу знань про Лемківщину** виконують працю на тему вибраного лемківського села, яка описує сучасне село або гісторичне. В праці повинні міститися такі елементи: льокалізація села, природничі умови, суспільно-економічні умови мешканців, особливи риси місцевости, оповідання, легенди, гісторії з ньом зв'язани. Праця повинна містити принаймні єдну мапу місцевости і фотографію.

Учасники **Конкурсу малюнку** самостійно виконують художню працю довільном техніком

формату А3 або А4. Мусит то бити авторска інтерпретація на тему Лемківщини. Докладніши інформації читайте в Регуляміні на сторінці www.lemkounion.pl/konkursy.html

Часови рами конкурсу:

1. Зголошення на конкурс приймуєме **до 1 травня 2018 р.** на адрес електронной пошти: lemkowskikonkurs@gmail.com
Просиме додати до мейля скани карти ЗГОЛОШИНЯ і ОСВІДЧИНЯ
2. Тематични праці і малюнки просиме прис-лати на адрес:
Zjednoczenie Łemków,
ul. Jagiełły 2,
38-300 Gorlice
з дописком:
Конкурс знань або
Конкурс малюнку.
до 1 червня 2018
Лічится дата
поштового штамп.
3. Оголошення
результатів,
урочисте вручення
нагород і виставка
праць одбудутся
під час XXXVI
Лемківской ватри
в Ждини,
21 липня 2018 р.

Воскресення

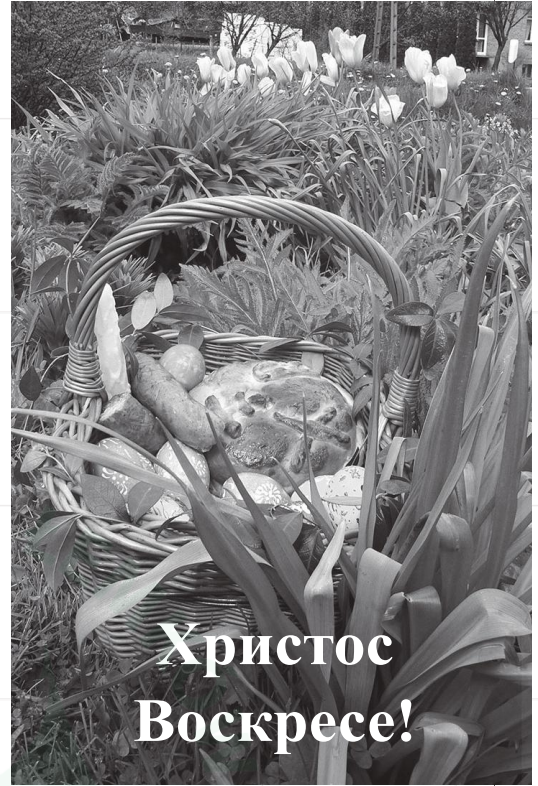
Дзвони грають зарання, бо зоря сходить рання,
дзвони грають, вітають, бо зоря є ясна,
дзвони грають зарання, від самого світання,
дзвони грають, вітають, воскресає весна.

Дзвони б'ють без угаву, б'ють на радість, на славу,
дзвони б'ють в п'янім герці, хоч замовкли, б'ють знов,
дзвони б'ють без угаву, будять тишу імлаву,
дзвони б'ють, бо у серці воскресає любов.

Дзвони б'ють невгомно, кличуть чудо містерії,
дзвони б'ють сріботонно, струмись радісних слів,
дзвони б'ють самодзвонно, бо це духа й матерії,
дзвони б'ють, гармонійний воскресає двоспів.

Дзвони грають шовково, осяйно, бароково,
дзвони грають, вся земля на привіт поспіша,
дзвони грають шовково, будять Соняшне Слово,
дзвони грають, бо моя воскресає душа.

Богдан Ігор Антонич

ЗМІСТ:

❖ Обкладинка:

В проєкті обкладинки використано цитату поета з Бардіївщини Олександра Павловича;

Писанки: лавреатки 46 Загальнопольського конкурсу писанок ім. М. Ковальського - Люцини Яцек з Дуклі, техніка мішана; автор фото - Лех Домінік

Мапа: Формування нових держав Центрально-Східної Європи століття тому; Джерело: Інститут національної пам'яті, memory.gov.ua

Фрагмент титульної сторінки рецензуваної книжки Любомира Белея

❖ Фотографії:

Мілько Гойсак, Наталя Гладик, Марія Птак, Юлія Корбич, Варвара Єндрушак, Варфоломей Келтика, powiatgorlicki.pl, lemkounion.republika.pl, istpravda.com.ua, memory.gov.ua

- 2 КОНКУРСИ ЗНАНЬ - А. Баняс
- 4 100 РОКІВ ПРОГОЛОШЕННЯ... - А. Вев'юрка, В. Гойсак
- 6 „РУСИНСЬКИЙ” СЕПАРАТИЗМ - Л. Белей
- 8 МАНДРІВКИ ЛЕМКІВЩИНОМ - А. Вев'юрка
- 10 НАГОРОДЖЕНИ В КРИНИЦІ - Я. Ставиский
- 11 СТОРІНКА ЮВІЛЯРАМ
- 12 З МОЙОЙ ПОЛИЧКИ
- 13 Б. І. АНТОНІЧ ВІД А ДО Я
- 14 А ШТО ЧУТИ НА АНТОНІЧІВЦІ - Н. Гладик
- 16 ЦИ ІДЕМЕ ТОГО РОКА КОЛЯДУВАТИ - Г. Суханич
- 17 З ДОМАШНЬОЙ АПТЕЧКИ - Чуганя
- 17 З НАРОДНОЇ СКАРБНИЦІ - В. Гойсак
- 18 ЦИ ПАМ'ЯТАМЕ РОСТІЧКИ - Г. Суханич
- 20 ПАМ'ЯТІ «ІМПЕРАТОРА» ЛЕМКІВЩИНИ - М. Горбаль
- 21 В ПОРОГАХ НАШОГО ЛІЦЕЮ - А. Вев'юрка
- 22 ВИГНАНИЙ - Е. Стремекский
- 23 ВЕРТАЙМЕ ДО ДАВНИХ ІМЕН - А. Вев'юрка
- 24 ІНФО ЗА ЛЕМ-ЧАСОМ - М. Гойсак
- 27 ЛІГНИЦКА СТОДНІВКА - А. Вев'юрка

100 років проголошення незалежності України

Наприкінці Великої Війни у центральній-східній Європі з'явилися сприятливі умови для реалізації права народів на самовизначення і на мапі постали нові держави, які проголосили свою незалежність від старих імперій. Однією з перших - після Фінляндії - була Україна. 22 січня 1918 р.

було проголошено незалежність Української Народної Республіки (УНР) зі столицею у Києві, яка протягом трьох наступних років не припиняла боротьби за власне існування. Українцям вдалося утвердити державні кордони, мову, гроші, символіку (герб, славень і прапор), збудувати національне боєздатне військо, добитися визнання світової спільноти і водночас боронитись від зовнішніх ворогів. Деяким молодим державам, таким як Фінляндія, Польща чи Чехословаччина, незалежність вдалося зберегти, іншим, таким як країни Балтії, Грузія, Білорусь чи Україна, не пощастило - їхні території знову завоювала Росія, тепер уже у вигляді більшовицької держави.

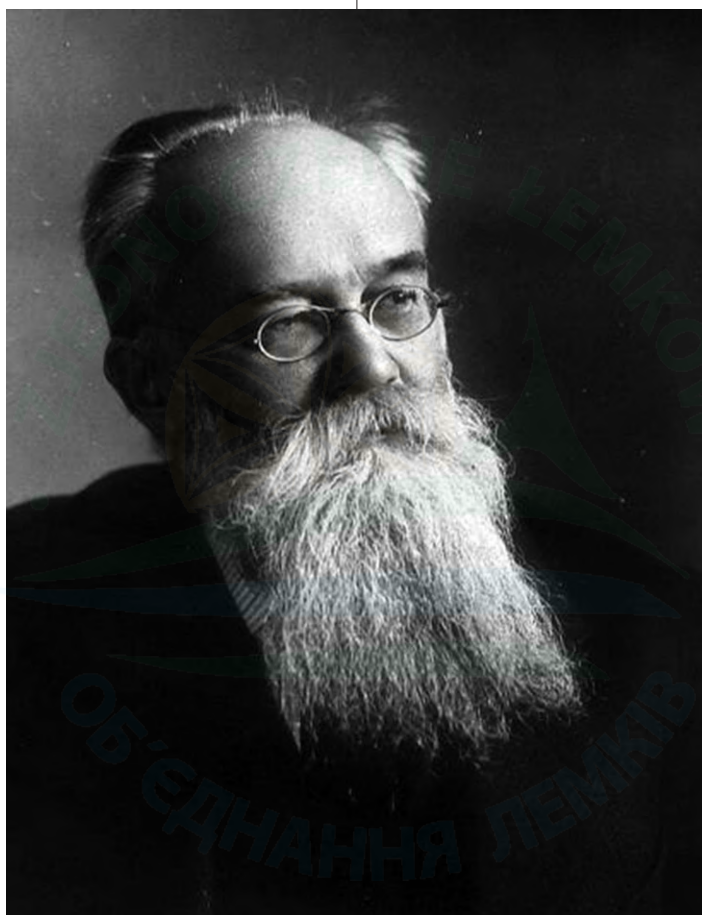
Шлях до незалежності. Лютнева революція 1917 року призвела до ліквідації царського

режиму в Російській імперії. У Києві, Полтаві, Харкові, Одесі, Чернігові й інших містах відбулися багатолюдні мітинги та демонстрації під синьо-жовтими прапорами та гаслами: "Автономію Україні!", а також "Хай живе самостійна Україна!". Осередком, який

гуртував громадські і політичні сили, стала Українська Центральна Рада, створена 17 березня 1917 року в Києві. Поступово вона перетворилася на всеукраїнський представницький орган, а згодом - парламент Української Народної Республіки.

23 червня 1917 року Центральна Рада першим Універсалом проголосила автономію України і закликала створювати українські органи влади на місцях, а 28 червня створила Генеральний Секретаріат, котрий перебрав на себе справи внутрішні, фінансові, військові, продоволячі, земельні, освітні, міжнаціональні та справи юстиції, ставши по

суті першим українським урядом революційної доби. Події в Москві та Петрограді - жовтневий переворот, несли більшовицьку загрозу для України. Тому Українська Центральна

Михайло Грушевський, Голова Центральної Ради

5

Рада 20 листопада 1917 року III Універсалом утворила Українську Народну Республіку. Більшовики прагнули встановити власний контроль над Україною і розглядали Центральну Раду як ворога. 7 січня 1918 року більшовики оголосили загальний наступ на Україну. Почалась перша совєтсько-українська війна. На середину січня 1918-го більшовики встановили контроль майже на всьому Лівобережжі. Готувалися виступати на Київ. Українська Незалежність була проголошена в умовах совєтсько-російської більшовицької

із Західно-Українською Народною Республікою (проголошеною у листопаді 1918 року у Львові). Про 100-ліття утворення Західно-Української Народної Республіки та місце Лемківщини у ній, читайте в наступних номерах «Ватри». Незважаючи на завзяту боротьбу та жертвність проявлену у захисті суверенітету, українці втратили зрештою незалежність, в першу чергу через несприятливі зовнішньо-політичні обставини та агресію Совєтської Росії. Незалежність і суверенність – є заповною виживання нації. Втрата незалежності

з богатої колекції Любомира Гойсака

агресії. Бойові дії в Києві спонукали Центральну Раду відмежуватися від Совєтської Росії. 22 січня 1918 року IV Універсалом Центральної Ради проголошено Незалежність УНР. На обговорення на закритому засіданні було винесено три проекти: Михайла Грушевського, Володимира Винниченка та Микити Шаповала, але врешті виробили спільну редакцію, яка і увійшла в історію як IV Універсал Української Центральної Ради. Тривали також перемовини щодо Злуки з Кубанню, але цьому завадила вже совєтська окупація. „Однині Українська Народна Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною, суверенною державою українського народу” – звучать рядки IV Універсалу. Свою першу річницю Незалежності, 22 січня 1919 року Українська Народна Республіка відзначила урочистим ухваленням Акту Злуки

у результаті більшовицької окупації у подальшому призвела до мільйонних втрат серед українців від Голодомору, репресій та війн. Щойно через 70 років 24 серпня 1991 року незалежність України було відновлено. Урочисте відзначення 100-ліття проголошення незалежності України проходило також у Польщі, зокрема у Холмі – місті, де народився Михайло Грушевський, голова Центральної Ради УНР та Любліні. Пам'ятаймо про історію свого народу, бо сьогодні ми творимо її для наступних поколінь, також тут в Польщі.

За матеріалами: О. Зінченко «Незалежність №1: Коли Грушевський її оголосив» («Українська правда» www.istpravda.com.ua); сайт Інституту національної пам'яті (www.memory.gov.ua)

Опрацювали: А. Вев'юрка, В. Гойсак

Недавно вийшло друком ґрунтовне дослідження доктора філологічних наук, професора Любомира Белея, яке містить детальний аналіз генези, особливості функціонування і механізмів «русинського» сепаратизму. Автор слідить гістори́чно зв'язки, аналізує соціокультурний контекст і викриват псевдонаукові маніпуляції, які лежат в основі того руху. В дослідженні описано особливості «русинських» рухів України, Словаччини, Угорщини, Румунії, Польщі, Сербії, США та Канади.

Пропонуємо читачам передмову видання з невеликими скороченнями.

Любомир Белей

(Передмова до видання)

«Русинський» сепаратизм. Націєтворення in vitro, Київ 2017, 392 с.

Що уявляє пересічний українець, коли чує слово «русин»? Багато наших співвітчизників скажуть, що так іменуються мешканці Закарпатської області України, які є не зовсім українцями (або не є українцями), бо говорять малозрозумілою «русинською» мовою, і тільки окремі гуманітарії (далеко не всі) почнуть доводити, покликаючись на численні наукові джерела, що йдеться про архаїчний етнонім [етнонім - назва етносу, народу, нації – прим. ред.] українців не тільки Закарпаття, але й України загалом, який спочатку викрала Росія (звідки й походить її назва), а потім т. зв. русинські сепаратисти.

Попри таке кардинально різне розуміння сутності русинства, переважна більшість українців таки погоджується на думці, що «русинська» проблема є маргіальною на тлі сучасних викликів незалежної України, причому деякі історики, мовознавці та культурологи переконані, що поява русинів - це природний процес національної самоідентифікації громадян нашої держави. Справді, русинська проблема - маргіальна, але її маргіальність суто просторова, бо стосується вона нібито лише окраїнних українських етнічних теренів. Однак варто поглянути на цілу Україну - і русинська проблема зливається з іншими, як уважалося ще зовсім недавно, також маргіальними проблемами - кримською та донецькою, де так само, як і на Закарпатті, не втомлювалися твердити про унікальну місцеву самобутність та ледь не самим Богом призначену окремішність регіонів. [...] Поблажливо-ліберальне ставлення до русинської проблеми в Україні можна розглядати як результат детальної, продуманої технології штучного націєтворення, що ставить собі за мету дезінтегрувати найзахідніші українські етнічні терени. Ось коротка передісторія.

Земля, яку українці споконвіку заселяють за Карпатами, попри своє центральноевропейське розташування, аж до XIX ст. лишалася сірою зоною і в українських, і в центральноевропейських координатах. Революція 1848 р. пробудила інтерес до цієї Богом забутої землі: найжвавіше зацікавлення «руським» народом за Карпатами, як зрештою і на Галичині та Буковині, виявила Росія, добре усвідомлюючи стратегічне значення русифікації цього регіону. Завдяки серйозній підтримці, зокрема фінансовій, на теренах історичного Закарпаття у другій половині XIX ст. запанувало москвофільство, апологети якого прагнули створити «Русский мир от Поппрада до Камчатки». Наприкінці XIX ст., коли хвилі українського національного відродження почали досягати й історичного Закарпаття, місцева угорська адміністрація і тутешні москвофіли, навчені гірким досвідом своїх однодумців з Галичини та Буковини, у пошуках методів протидії ідеям українства зупиняються на концепції окремішності тамтешньої східнослов'янської людності та місцевої культури.

Ідея про окремішність автохтонного населення історичного Закарпаття завдяки своїй антиукраїнській сутності виявилася напрочуд універсальною та аж до закінчення Другої світової війни цілком влаштовувала імперській і реваншистській силі Росії, Угорщини, Чехословаччини та Незалежної Словацької Держави (1939-1944 рр.), проте не задовольняла власне закарпатців, які в 1939 р. зробили вибір на користь Карпатської України. Приєднання сучасної Закарпатської області до СРСР і створення т. зв. соціалістичного табору, до якого відійшла частина території історичного Закарпаття, здавалося, втілило сокровенні мрії москвофілів XIX ст. про Росію від Поппрада до Камчатки, а тому й концепція

окремішнього «русинського» етносу втратила свою геополітичну доцільність [...]. Коли наприкінці 1980-х років стало очевидним, що дні СРСР та його соціалістичних сателітів у Європі пораховано, стрижневим питанням політичного порядку денного виявилось визначення кордону, куди мала бути перенесена Берлінська стіна. Як геополітичне явище вона й надалі [...], мала розмежовувати сферу інтересів Росії (нині цей простір частіше називають Русским миром) та Європу. Справу ускладнював той факт, що з розпадом СРСР на політичній карті Європи з'являвся кволий, безпомічний, проте потенційно потужний гравець - незалежна Україна, тому усі зацікавлені сторони, як на схід, так і на захід від України, намагалися використати зручний момент, щоб не дати своєму новому сусідові зіп'ястися на рівні ноги, зокрема на стратегічно важливих закарпатських теренах. Для реалізації цього завдання нічого кращого не придумали, як обтрусити нафталін [відновити, пригадати – прим. ред.] з доктрини про окремішність «русинського» етносу, яка завдяки своїй антиукраїнській сутності цілком влаштовувала всіх противників молодої держави, оскільки її реалізація щонайменше суттєво ослаблювала вплив України на закарпатський регіон. Саме таке трактування цієї ідеї дуже наочно і не менш цинічно не втомлюється пропагувати на своїх мапах Пол-Роберт Магочі.

Імперські та реваншистські сили СРСР-Росії, Угорщини, Чехословаччини доклали максимум зусиль, щоб на теренах історичного Закарпаття якнайшвидше сформувати неорусинський рух, ідеологом якого став канадський історик Пол-Роберт Магочі. Про причину такого несподіваного вибору ідеолога сучасного неорусинства можна лише здогадуватися. Можливо, певну роль тут відіграв факт, що П.-Р. Магочі засвітився у колах американських советологів, коли ще 1978 р. опублікував монографію «Формування національної свідомості: Підкарпатська Русь (1848-1948)», яка концептуально була спрямована на дезінтеграцію СРСР. Не виключено, що небезпідставними є також і часті звинувачення П.-Р. Магочі у співпраці зі спецслужбами СРСР та ЧССР. У кожному разі, упродовж 1990 р. П.-Р. Магочі напрочуд оперативного вдалося заснувати неорусинські організації в Закарпатській області УРСР, а також на теренах Східної Словаччини, Угорщини, Югославії (Сербії).

Українські гуманітарії, зокрема карпатознавці, швидко оцінили небезпеку неорусинського руху для єдності українського етномовного простору. Олекса Мишанич, Юрій Балега,

Юрій Бача, Іван Ванат, Зузана Ганудель, Йосип Дзендзелівський, Микола Дуйчак, Вацлав Німчук, Микола Мушинка, о. Атанасій Пекар, Мирослав Сополіга, Юліан Тамаш, Павло Чучка, Микола Штець та ін. відреагували на появу неорусинського руху десятками ґрунтовних наукових публікацій, де переконливо доводили, що автохтонне населення історичного Закарпаття у мовному, етнографічному та культурно-історичному аспектах є органічною частиною українського етнокультурного простору.

Названі автори вмотивовували хибність неорусинської доктрини, як і належить, науковими аргументами і тим самим переносили дискусію у наукову площину. Однак вони не змогли належно оцінити технологічно-маніпуляційний характер неорусинської доктрини, тому їхня аргументація виявилася безсилою. З боку неорусинів ніхто не квапився спростовувати наукові висновки українських учених, натомість противників неорусинства звинувачували в комуністичному, тоталітарному чи навіть націоналістичному світогляді, який, мовляв, перешкоджає їм визнати факт існування окремішнього «русинського» етносу. [...]

Нині можна лише шкодувати, що ні українські гуманітарії, ні українська держава не змогли перешкодити другому викраденню питомо українського етноніма *руський / руснак / русин* та глотоніма [глотонім – назва мови – прим. ред.] *руська мова*, які всупереч численним культурно-історичним фактам стали підвалиною антиукраїнської доктрини неорусинства. Тому, на нашу думку, першочерговим завданням української наукової спільноти та, зрештою, й української держави є перегляд лояльного ставлення до свавільного використання відверто антиукраїнськими політичними силами українських історичних назв *руський / руснак / русин* та *руська мова, русинська мова*. Оскільки ці назви та позначувані ними поняття є явищами української культури, то використання цих назв стосовно реалій антиукраїнського руху (який ми називаємо неорусинським, а його прибічників - неорусинами), - неприпустиме.

Неорусинський рух, попри декларований суто культурний характер, був, є і надалі лишатиметься геополітичною доктриною, значний деструктивний потенціал якої є важливим компонентом сучасної гібридної війни, веденої імперськими та реваншистськими силами проти України. Цей рух має свої особливості у різних країнах, проте використовує загалом аналогічні технологічні фрейми [рамки – прим. ред.].

Лелюхів і Дубне

лемківски села, яким хтіли вкрасти лемківство

мандрівки Лемківщином

частина I – Лелюхів

Ідучи в гори, хочу Вас запросити до сіл на границі зі Словаччином та доказати, што той границі николи там для нас не било, докля зме там жили до 1947 року. Роман Райнфусс, котрий так дуже писав о лемках, одшмарив од лемків мешканців Лелюхова і Дубного. Дятого хочу Вас там запросити, штоб, по-перше, всперти лемків з тих сіл, розсіяних по світі, та, по-друге, вказати, што Ви – лелюхів'яне сте барз наши і цінни для лемківського світа не лем гнеска, але од віків.

На праві руским, на праві волоским... Тайни хоронителе границі.

Лелюхів, як більшість сіл в тим регіоні на ново било іщи раз закладене на праві волоским — пастирским. По правді, било оно заложене юж скоріше - на праві руским. Хоц сліди про першу греко-католицьку парохію сут допіро з XVIII в. В джерелах є тіж рік 1861, лем не знаме гнеска, чи то бив рік будови святині чи перебудови. Церква під покровом св. Димитрія до гнеска є в селі, так як всяди на західній Лемківщині, має наш чудовий західний стиль. В церкві є барз цінний, гардий іконостас з XIX в., ікони до нього писав Вікторін Зомпф з Бардійова. В роках 1391-1781 Лелюхів лежав в границях т.зв. мушинської держави - під владом польських єпископів з Кракова. Мешканці Лелюхова - села на границі з Мадярами, били звільнені з варті на замку в Мушині, штоб скрито пильнували тоту границю. Можна повісти, што лелюхов'яне били агентами, як Джеймс Бонд агент 007. Скоріше писав-єм, што Роман Райнфусс не уважав мешканців Лелюхова і Дубного за лемків, і, думам, што то є велька образа для мешканців тих сіл. Штоправда, люде тоти мали сильний зв'язок з русинами зо Словаччини і то дост далеко, бо аж до стран, де били юж мадяре. Але тото лем вказує, што ми - лемки з польской страни і руснаки зо Словаччини - то єдно. Наши прости люде николи не виділи жодной різниці, лем політични зли сили і деякі вчени почали нас ділити, штоб ослабити та на конец засимілювати. Люде з Дубного не раз повідали, што, як била акція «Вісла», то наши люде з-за потока Смеречок з села Руська Воля по словацькій страні силом претігали люди, фурманки, корови... на свою страну, штоб не допустити до вигнання. Але на нич то ся здало, бо військо польске і словацке розділяло люди по обох странах потока Смеречок — границі. Райнфусс і не лем він називав лемків з Лелюхова і Дубного угринцями або

венгринцями. В селах тих найбарже відоми били родини з роду Криницьких, яки знани били як фундатори ікон в церкві.

200 літній судовий процес медже Лелюховом а Мушином.

О Лелюхові, а може ліпше - о лелюхов'янах є барз дуже цікавих історій. В 1597 р. міщане Мушини написали скаргу на солтиса Лелюхова, што безправні жене палюнку та варит пиво, яки продає в корчмі і заберат тим мушинянам дохід з того привілею. В одповіді лелюхов'яне позвали до суду мушинян, што вкрали ім поле. Судова справа велася од 1613 р. до кінця XVIII в. Так што праві 200 років тоти села ся судили. Била то певні єдна з найдовших судових справ в Європі. І як не повідати, што лемко все є впертий та свого не попустит.

В 1683 р. лелюхов'яне, як і мешканці інчих лемківських сіл, потерпіли од повороту війск по відомій битві під Відньом. Лемки не могли ся тішити з той перемоги, бо війська грабували наши села, палили та накладали данини при згоді велького гетмана коронного Станіслава Яблоновського. Але о тих подіях писав-єм скоріше в «Ватрі».

Словаки, німці, совети... II війна в Лелюхові.

В часі II світової війни в Лелюхові барз дуже ся діяло. 1 вересня найперше вдарили словаки — з 3 Дивізії «Разус», котри розброїли граничників КОП. Села боронили 1 Полк Стрільців Подгаляньських з Нового Санча та батальйон Оборони Народовой Горлице. Польски відділи ся цофнули, але іщи розкрутили тори, штоб панцерний потяг не в'їхав до Польщи. За словаками пришли німці - і так почалася II війна світова в Лелюхові і на Лемківщині. През село тото втікало польске військо і урядники на захід. Мешканці Лелюхова помагали ім при тим. В Лелюхові мешкало тіж кус поляків з родинами (60) як приграничники. Наших лелюхов'ян

било 420, а жидів 10. Медже тима поляками бив емеритований приграничник Юзеф Аугустиняк, який в 1939 р. добровільно як тлумач зголосився в Мушині до Гестапо. За свою відданість німцям авансував і став їх урядником. Так віддано фашистам служив, што вшитки лемки і поляки в Мушині і околицях барз ся го бояли. Він помагав німцям вивозити з наших стран немало лемків і поляків до концтаборів, в тим до Auschwitz-Birkenau, Майданка, де векшіст замучено на смерт або загазовано в коморах. Поляк Страшни Зютек - так його звано - діяв так през цілу війну, а під конец війни деси пропав. Подібно з женом виїхав на Захід і ніхто не знав де, хоц бив на листі воєнних мордерців.

Коли німці зрозуміли, што війну перегривають, зогнали хлопців од 13 року жита до копаня окопів од

Грибова през Концльову по Лелюхів. 20 січня 1945 р. - подібні як словаки і німці в 1939 р. - Лелюхів заняла Червона Армія. Згідні з пропагандом - «визволила» - і пішла дале на Криницю.

До 1947 р. село було лемківське, а по 1947 р. лем церков і гроби при ній свідчат, што там наши мешкали. Медже гробами є могила о. Никифора Лещишака, який опрацював і видав деси з 200 лемківських пісень. В 1947 р. опущене село Лелюхів заняли поляки з Мушини, Ломніци, Касіни. Били то переважні люде барз бідні, які часто николи в житю не мали поля та не знали на газдуваню. Пришли часто лем з єдном забідуваном козом, займували лемківски хижи та добирали до того по кільканадцет гектарів землі.

Гомулка і Циранкевіч на Тайній вечері. Барз цікаву історію з тамтих часів оповідають о не-яким поляку — осаднику Леліто. Заняв він в Лелюхові опущену лемківску хижу, жив собі спокійно ничим ся не журив та не платив жодних податків. По што платити: як влада подарувала хижу і землю йому за нич, то і нич не повинна вимагати. Але його думаня не до

кінця було згідне з політиком польской держави по 1945 р. Наросли довги і пришов коморник. Коли запитався, што ту є його, Леліто вказав хижу по другій страні потока Смеречок. Коморник зараз там пішов, штоб найти щось цінного, але і зараз бив арештований, бо перешов нелегальні границу держави — польско-словацкий кордон. Бідного коморника

ув'язнено в криміналі в Братиславі і кус часу минуло, заля го випущено, а потім сам мусів з так далека повертати домів до Польщи. Але то не конец історії. Коморник єднак не думав закінчити той справи та відпустити лержавного довгу. Він пам'ятав, што в хижі Леліта била стародавня цінна ікона Ісуса при Тайній Вечері. Коли пришов там до хижи, ікони не било на стіні, лем портрети Владислава Гомулки і Юзефа Циранкевіча. До здивленого коморника

Леліто повів, што апостоле з Ісусом по вечері пішли домів, лем лишилися тоти все голодни гамби: Владислав Гомулка і Юзеф Циранкевіч. І так осадник тот охоронив для себе юж «свою» лемківску газдівку і вшитко того, што лелюхов'яне там лишили, бо не могли взяти. На жаль, не взяли ні на всхід, ні на захід.

Лелюхов'ян в військових формаціях, які творили українську державу на поч. XX ст. Гне-ска село відоме з краси церкви св. Димитрія, і то не лем завдяки архітектурі. В церкві мешкають мишпергаче з барз рідкого роду підковика малого (*podkowiec mały*) — щезаючого виду лиlikоподібних, якого колонія лічит 135 мишпергачів. Село відоме тіж з пісні «Лелюхів» ансамблю «Старе добре малженство». Але мусиме пам'ятати о людях, які вишли з того села та вказали, што Лелюхів не бив забитим селом, лем місцьом, де творилася наша історія - Лемківщини чи ширше Галичини - яка отверяла двері до національної української свідомости.

Таким человеком бив народжений 28 липня 1893 р. в Лелюхові Іван Вислоцкий — хорунжий Армії Української Народной Республіки (УНР) і чотар Української Галицкой

Дівчатка з Лелюхова. Джер. Andrzej Karczmarszewski, Świat Łemków

Армії (УГА), письменник. В часі I світової війни служив в австрійському війську в фортеці Перемишль. Там його ув'язнено і вислано на Сибір, з якого втік на весну 1917 р. На початку 1918 р. добровільно вступив до корпусу Січових стрільців Армії УНР. В 1919 р. став чотарем УГА. Служив там до 1920 р., коли виїхав на Закарпаття, яке в той час було під Чехословаччиною. В 1936 р. замешкав в Галичині, з котрої в 1939 р. виїхав на Лемківщину. В часі війни жив недалеко Самбора, а в 1944 р., втікаючи перед радянським військом, виїхав на захід, а потім в 1946 р. до Парагваю. Вмер в Аргентині в 1969 р. Брат Івана Олександр хоч не народжений в Лелюхові, а на Перемищині тіж є заслуженим человеком в історії нашого народу. Він бив сотником УНР та послом в польському Сеймі з нашої партії УНДО в роках 1928-1930. Вбитий през радянське військо деси в 1941 році.

Думам, што треба нам пам'ятати о таких людях та тіж вказувати українській владі, што на Лемківщині били люде, які посвятили життя для волі України. Хай Україна о них пам'ятат.

Лелюхів лучит дві страни Карпат. Хоц Лелюхів не є селом при головному тракті і през довгі роки не било там ані асфальтової дороги, ані електрики, то село того ховат барз дуже різних історії. Било то село, яке лучило мушинську землю з Пряшівщиною та вказувало, што по обох странах Карпат жив тот сам нарід. Пам'ятаймо про того та одвіджаймо Лелюхів. Вказуймо, што там тіж жили лемки, які так само, як ми, любили гори, поважали Бога і шанували своє рідне. Лем пам'ят о цілій Лемківщині може нам в повні вказати, яком она била ріжном і гардом в кождим селі. В наступним номері запрашам до Дубного.

Нагороджени в Криниці

ТЕКСТ ЯЦКО СТАВИСКИЙ

Новий рік криничани повитали на Маланці, яка була zorganizована 13.01.2018 р. в „Домі на Горі” в Мохначці в Агнешки і Григорія Святківських під музику капелі „Кучерики”. Серед запрошених гости бив і бурмистр міста Криниці Д.Ресько з женом. Забава била барз удана, а присутніх било біля 120 осіб.

14 січня 2018 р. в Криниці одбилася новорічна літургія, яку одправив Митрополит Євген Попович.

Коляди заспівав новостворений хор під керівництвом Тетяни Янбуковой. По службі виступив вертеп, який тіж приготувала пані Тетяна, в яким взяли участь діти з криницької парафії. Митрополитови барз подабався виступ, він поздоровив і подякував дітям з вертепу і учасникам хору. Потім в „Домі на Горі” одбилася зустріч Митрополита з представниками парафіяльних рад Криницько-Краківського деканату, в якій взяло

участ біля 40 представників рад і священників на чолі з деканом о. П. Павлице. Зустріч проходила в барз добрій і речовій атмосфері. Можна било ставляти звіданя і отримати одповідь і інформацію про важливи церковни справи. Під koniec Митрополит відзначив грамотами заслужених представників парафіяльних рад за довголітню працю для парафії.

Митрополиту Євгену Поповичу з вертепом криницька дітвора

Можна било ставляти звіданя і отримати одповідь і інформацію про важливи церковни справи. Під koniec Митрополит відзначив грамотами заслужених представників парафіяльних рад за довголітню працю для парафії.

Нагороджени:

Стефанія Барновска (Криниця), Іван Криницький (Устя Горлицке),

Іван Ковальський (Криниця), Марія і Ігор Чергоняк (Горлиці), Стефан і Анджеліка Чергоняк (Новий Йорк), Петро і Галина Майчак (Горлиці), Миколай, Юстина і Іван Клапач (Боднарка), Маріуш і Анна Кузьмяк (Варшава), В. Дуць (Устя Горлицке), Анна Тарковска (Висова). На koniec Владика подякував і поблагословив, а також побажав вшитким дальшой плідной праці для своїх парафій.

Штефан Гладик, нагороджений
одзначиньом Вірний предкам,
Ждиня, 22 липня 2018 рока

Шановному Ювілярови,
довголітньому голові ОЛ, колишньому члену спільної
комісії уряду і національних меншин Польщі,
громадському діячови,
захисникови прав лемківської громади

Штефанови Гладикови

з нагоди 70-ліття

складаме побажання міцного здоров'я,
наснаги і сил в подальшій діяльності на благо громади!
Помічном руком і мудром радом все всперате своїх колег.
Жичиме Божого благословіння на Многі і Благі літа!

Головна управа Об'єднання лемків
Редакція „Ватри”

З нагоди 50-ліття подружнього життя

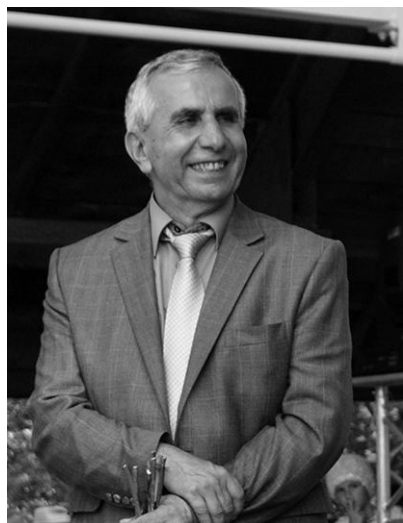
Розалії і Теодорови Корбичам

складаме щири побажання
міцного здоров'я, щестя в родинним
життю, ласк Божих,
радості з діти, внуків,
а даст Бог - і правнуків!

Головна Управа ОЛ
Редакція «Ватри»

Розалія і Теодор Корбичи в 50 Ювілей подружнього життя,
Горлиці, 17 лютого 2018 рока

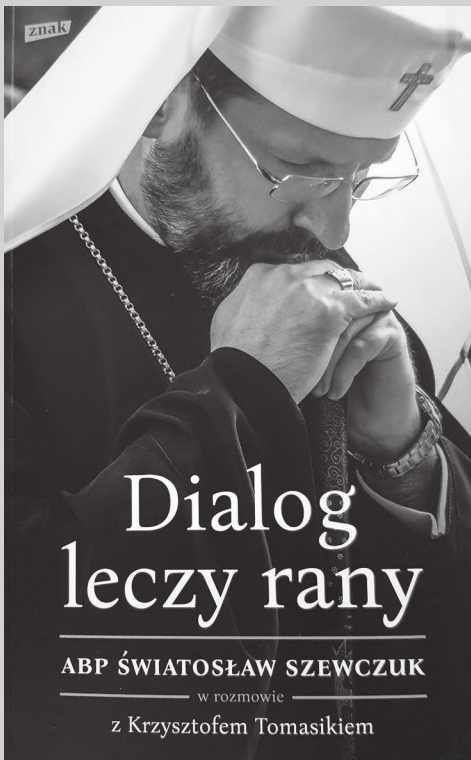
Штефан Клапик, Голова Оргкомітету
Ювілейной 35 Ватри, Ждиня, 22 липня 2018 рока

З нагоди 60-ліття
голови Об'єднання лемків,
заступникови голови СФУЛО на європейський континент

Штефанови Клапикови

жичиме успіхів в нелегкій праці на громадській ниві,
здоров'я та Божих ласк на Многі і Благі літа!

Головна управа Об'єднання лемків
Редакція „Ватри”

Dialog leczy rany. Abp Światosław Szewczuk w rozmowie z Krzysztofem Tomasikiem. Wydawnictwo Znak, Kraków 2018, 200 s.

Вийшла книга-інтерв'ю з головою УГКЦ Блаженнішим Святославом Шевчуком, який під час презентації видання зазначив: «Господь нас сотворив для спілкування-діалогу і ми маємо в ньому потребу, це спілкування має лікувальну силу і сучасна людина справді має багато ран, які потребують лікування». «У виданні можна знайти не просто відповіді на складні життєві питання, а й зрозуміти, як їх лікувати. Ця книга справді спонукує до діалогу з Богом, з ближнім, з неприємелем. У ній можна знайти роздуми над багатьма темами сьогодення, які торкають кожну людину особисто. Глава УГКЦ окремо зупинився на питанні українсько-польського примирення. Він розповів про ті кроки, які спільно роблять і продовжуватимуть робити в цій справі єпископати Римо- і Греко-Католицької Церков». (Департамент інформації УГКЦ)

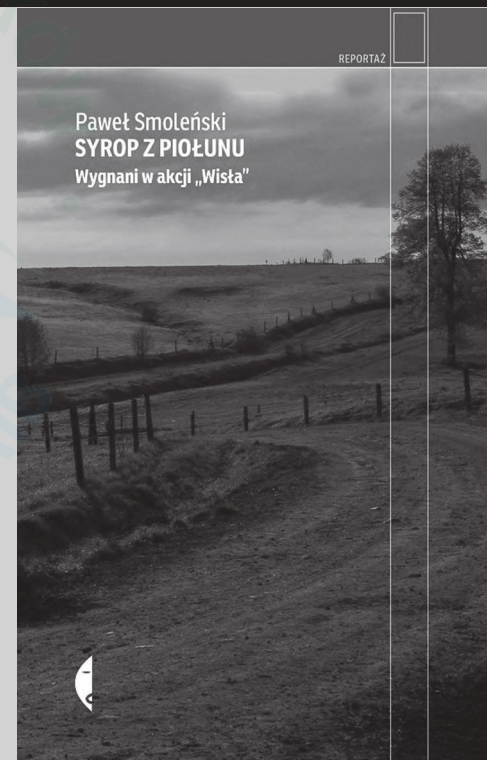
з моєї полицки

Paweł Smoleński, Syrop z piołunu. Wygnani w akcji „Wisła”, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2017, 224 s.

„Po zmianie granic w Polsce Ludowej zostało siedemset tysięcy Ukraińców. Nie pasowali do nowej wizji państwa, dlatego wiosną 1947 roku władze postanowiły „rozwiązać ostatecznie problem ukraiński”.

Rozpoczęto deportacje, które objęły wszystkich „podejrzanych o ukraińskość”, włączając Łemków i mieszane rodziny polsko-ukraińskie. Zmasowana akcja trwała trzy miesiące. Niektórzy badacze przyjmują, że zakończyła się na przełomie września i października 1947 roku, ale mniej systematyczne wywózki ciągnęły się jeszcze przez wiele lat. W sumie wywieziono około 140–150 tysięcy osób.

W wielu wsiach w Bieszczadach, Beskidzie Niskim, na Lubelszczyźnie i Chełmszczyźnie zapadła cisza. Wysiedleni zamieszkali kilkaset kilometrów dalej, w okolicach Olsztyna, Morąga, Giżycka, Węgorzewa, w Zielonogórskim, na Dolnym Śląsku i Pomorzu Zachodnim. Odtąd towarzyszył im strach, przekazywany z pokolenia na pokolenie”. (ze wstępu)

«Kamienne znaki Łemków 2018»

Товариство «Магурич» видало календар, тим разом присвячений лемківським камінним знакам (скорше видано подібний календар присвячений бойківським). Вшитки пожертви від охочих придбати календар підуть на ремонт цвинтарів, якими ніхто ся не опікує. Більше інформації на фейсбук-профільо Магурича (fb Magurycz) або за адресом електронної пошти: szymon@magurycz.org (ВГ)

БАТРА 2018 весна № 2(101)

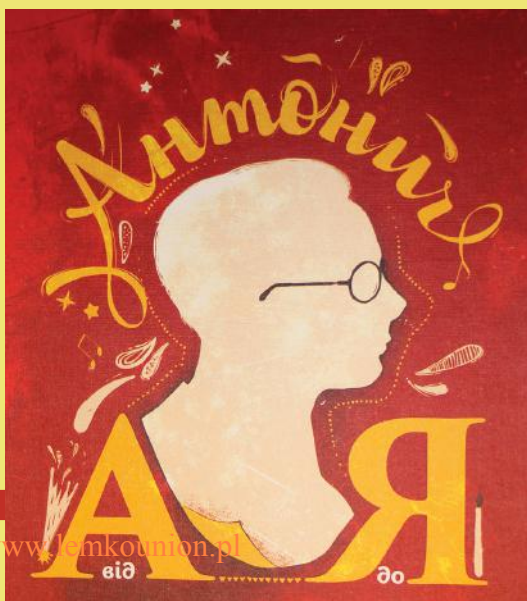
Р е в е л ь к а !

:) дітям

Богдан І. Антонич від А до Я, текст Данило Ільницький, графічне опрацювання Людмила і Володимир Стецьковичі, Львів 2017,

Львівське «Видавництво Старого Лева», яке особливо відоме прекрасними сучасними книжками для діти, тим разом приготувало для молодих читачів книгу про Богдана Ігоря Антонича, а тіж про Лемківщину, виконану в формі абетки (гасла на кожду букву алфавіту), з сучасним, зрозумілим дітям графічним оформліньом, яке позвалять легко сприймати і запам'ятати факти. Видавець звертатся до діти такимі словами: «Хочемо розповісти тобі про фантастично сонячного письменника – Богдана Ігоря Антонича. Про те, як він був маленьким, на що дивився, чим займався, як виховувався і що було для нього важливим. Про те, що він любив рослини, співав пісні, малював і грав на скрипці. У яких селах та містах він жив і про які села та міста писав. Як одягався і як складав свої вірші. А також про його дивовижне вміння – навіть подорослішавши, залишатися дитиною.»

Книжка придасться вчителям рідной мови на лекціях про творчіст поета, напевно сподобатся дітям і їх родичам.

ШИТКИМ

Давно в зимовий передріздвяний час люде сходилися до єдної, часом двох хиж в селі на домашні робітки, такі як прядіння льону, вовни або дертя пір'я. Хто тото тепер з нас пам'ятат? А но сут таки: найстарше покоління, остатні учасники тамтих подій. Тепер тот звичай, званий вечірками, можеме лем одтваряти. 23 грудня 2017 р. в сільській світлиці в Кункові спрібували-зме вернути в тот давній час. В програмі вечірок реконструювали-зме автентични забави и традиційни домашні роботи з участю найстарших свідків. А вшитко переплетене било стародавними вечірковими колядами, з якими виступили найстарши члени дитячо-молодіжного ансамблю «Лемківський перстеник» з Гладішова. Своім знанням про вечірки поділився з нами пан Гриц Гладик з Кункової, кленківчан Іван Криницький, пані Анна Вірхнянська з Гладішова, а до спогадів и презентацій заохочував пан Василь Шлянта з Лоси. Спітканя організував кунківський Гурток ОЛ. Традиційни регіональні лемківські вечірки - то постійна подія програми «Спіткань з Лемківщином», яка проходить протягом року в Центрі культури ім. Б.І. Антонича, а вечірки маю тоти винятковості, же шторока сходимеся на них в іншій селі.

Зліва: Мелянія Болдись и Іван Дзюбина вказують, як ся давно пряло, Лемківські вечірки в Гладішові, 22 грудня 2014 рока

Зліва: газдиня Наталія Гладик, гість др Ольга Соляр

Народни способи змітування гроків в Карпатах.

Магічні обряди Різдвяного періоду - то чергове спітканя, яке било 18 лютого 2018 р. в Антоничівці.

Тематичну зустріч провела др Ольга Соляр з Перемишля. Пані Ольга є дослідником традиційної культури, спеціалізується в магії, стосованій в медицині и народній ветеринарії, а тіж магії, присутній в родиннім и календарно-обрядовім циклі. Останніми роками призератся житю бойків Турчанського повіту в Україні. Одтамале тіж має векшість матеріалу, інформації и фотографії, які вказувала під час спітканя. Спітканя притягнуло барз дуже зацікавлених давними традиційними и часто єдиними способами лікування з погранича магії, віри и релігії. Так по правді, то дуже з колишніх практик залишилося до гнеска, бо хто з нас не плює без рамено, як му кіт дорогу перейде? Того є дуже в нашім щоденним житю, хоц часто не маме свідомости, одкаль ся тото взяло, але віримо, же конкретний спосіб задіяня нам поможе.

а што чути на Антоничівці

ТЕКСТ НАТАЛІЯ ГЛАДИК

Минулий рік бив повний ріжних подій,

спіткань, рефлексій. Дуже ся видарило, дашто ся змінило. Споминали-зме тіж о тім на традиційнім вечери коляд «Іде зьвізда чудна», який мав місце 28 січня 2018 р. в Центрі культури ім. Б. І. Антонича в Горлицях. Крім вільного колядування при акомпаніменті акордеону Мирослава Богоня, дуже ся бесідувало о тім, што било глони. Підсумком минулого рока біла мультимедійна презентація вшитких подій, організуваних без ОЛ та Гуртки нашої організації. За кожном з них стояли конкретні люде, які посвятили свій час, жеби зрихтувати спітканя. Чи то з'їзд колишніх и теперішніх мешканців, а таких біло штирі: в Білянці, Кункові, Конечні и Боднарці, чи акцію ремонтування придорожних крестів або поїздки до Явожна на 70-ковини акції «Вісла». На закінчіння заступник Голови ОЛ пан Василь Шлянта іменно подякував вшитким, які причинилися до організації минулорічних подій, а тим хто бив - вручив символічний подарунок.

Щиро запрошае,

приходте, дери Антоничівки
сүт широко отворени для вас!

Марія, марія ... марія місця, люди, рідної традиції

Зазерайте на нашу інтернетову сторінку, там найдете інформації про наступні події на Антоничівці та фото-репортажі з минулих:

www.lemkounion.pl

27.02.2018 р. XVII Лемківський Єрусалим «Порожня хижка»

МІСКА ГАЛЕРЕЯ МИСТЕЦТВ
в ЛОДЗІ, Осередок пропаганди мистецтва, Парк ім. Г. Сенкевича. Виставку мож було оглядати до 18.03.2018 р.

«Чи ідеме того рока КОЛЯДУВАТИ?»

«Кадиваль підеме?»

«Чи мам собі брати вільне в роботі?»

Таки звіданя чув-єм юж од початку листопада. Одповідати багатьом особам може і не било легко, та треба повісти, же чим барже наближався січен, тим веце ентузіязму далось видіти в наших колядниках. Хочки обрали-зме собі на колядуваня Старий-Новий рік (субота і неділя 13 і 14 січня), то зобралось нас далеко веце, як двадцет осіб. Двоє з нас навіт ден скорше одмовилося іти на Маланку! Четверо членів «Молодой Лемківщини» їхало довгий час зо Львова. А решта? Приїхали зо Щеціна, Варшави, Стшелец Красньских, Зиндранови, Бехерьова, Білянки, Ріпок, Маластова, Новиці, Нового Санча, Мокрого, Вроцлава – довго би іменував поодинокі місця! З ініціативи краківського гуртка Об'єднання лемків зобрали-зме ся, би принести юж третій раз радист і веселу новину, того рока мешканцям Бехерьова, Конечной і Маластова. В Бехерьові ждали нас терпеливо – як все. В Конечній – ани ся нас не сподівали, та і так просили нас до хати, і за тото щиросердечні дякуєме! В Маластові крас нас без

два дни гостили в «Досбайці», а колядувати всядиль нас кликали, навіт там, де зме ани не думали, же зайдеме! Крім того, зайшли-зме з вертепом на «забиячку» до Стебника і Маланку в Панкній. Ходили з нами ангели, пастирі, чортиско, звіздар, дідо, жид зо своєм жидівком. Пастирі в кожній хижи посівали, а шитки колядники на челі з чортом чинили ріжни збитки. Жид зас все бив радий помочи газдині випрятати, што колядники нанесли, та все за одповідню заплату! Шитки зобрани гроши, як все, передали-зме на церкви в селах, яки нас гостили. А слава нашого колядуваня фурт міцніша, бо сусіде з Хмельови-Комлоши юж завидят бехерівчанам, і просили нас піти і по хмельовськім

Жидівски молитви в Бехерьові

хотарі в 2019 році. Плянєме тіж зобрати наступного рока не лем колядників з Польщи, Словаччини ци України, але тіж з Сербії, а може навіт Канади? Ждійте нас в рідних Горах на Різдвяни свята!

Коли:

13-14 січня 2018

Де:

Бехерів, Стебник, Конечна, Маластів

Організатор:

Об'єднання лемків

Кілько нас било: 23

На што зме збирали: церков право-славна в Бехерьові,

церков греко-католицка в Бехерьові, церков православна в Конечній, церков греко-католицка в Панкній. Кілько зме зобрали: **коляднича таємниця**
Хто бив найчемніший: **ангелята** і фотограф Мілько

Ци придеме зас: то барже як певне!

з домашньої аптечки

 ТЕКСТ чуГаня

О ВИНІ з квітів каштана

В горах зима твердо тримат і жебы мі ся так не довжило за теплом, думам юж о маю, коли шытко стане обсыпане розмаїтим квітом. Сыропы для діти уж знате робити, зато гнескы запропоную вам медыкамент барже для старшых.

Чули-сте о вині з квітів каштана (*Hippocastani flos*)? Каждый без проблему розпізнат тот цінный зілярський суровец, котрый можна стосувати не лем в лічиню, але предо вшытким в запобіганю жыляків і до т.зв. начинковой шкіри. Коли юж ся упорате з трудом, зв'язаним з досягніньом квітів, можна їх висушыти в темним місци в температурі до 50°C або зробити з них на свіжо т.зв. інтракт. Інтракт означат, же заливаме свіжий суровец горячим плином – вином або інчим алкогольом.

До того будеме потрибувати:

100 г свіжих квітів каштана

500 г горячого витравного вина (мін. 13%)

Як зробити?

Принесене квітя стелиме напр. на білій плахті і лишаме на 15 минют, жебы робакы ци павуку го опустили. Пам'ятайте лем, же тот суровец є барз вражливый на високу температуру тай світло. По тим часі квітя дрібно кроїме, прискаме алкогольом зас оставляме на квадранс і заливаме горячим вином. Шытко мацеруєме 2 тыжни в темним місци, пак цідиме і готове. (Я все іщы до горячого вина даю капку шпиритусу, бо в горячим процентів все нам убуде :).

П'єме два раз на ден по 15 мл або раз денні по погарику на ліпше кружия кырви. Таки інтракты богаты сут во флавоноїды. Ущільняють і зміцняють кровоносни начиня, зміцняють дюресу, помагают в детоксикації організму, регулюют переміну, гамуют станы запальны, поправляють мозгове, обводове тай вінцове кружия, запобігают і гамуют поступ „мяжджиці”.

Кед засушыте си квітя, можна з них зробити напар: 1 ложка на шклянку кропу тай пити 2 раз денні по 200 мл протягом 3-4 тыжни. Каштан то чудове дерево, з котрого можна лічничо праві вшытко використати – од весняного пуп'я, квітя ци листя по кору, насіня тай осінни овочи.

На конец жичу здоров'я і Божой благодати на тот Великодний час. Христос Воскрес!

О птахах на яри

Наши предки жили блиско з природом, одчували і вслухалися в ню. Навет одголоси птахів на яр в народній уяві припоминали даки слова. І так – пів жартом, а кус поважні – читайте і послушайте, як тоти гластівки і дзяворонки сьпівають.

Радоцина:

Гластівка повідат на яри:

«Были стіжки, оборіжки, теперь не є ничь!» Дзяворонк сьпіват на яр: «Бийме ся Боже, котрый котрого зможе!» Але крила го зболят і він паде до землі і повідат: «Хпав мі кый-кый!» (не мав ся чим бити!). По Рістві на семім тыжні дзяворонк сьпіват: найперший і найвесільший пташок.

з народной скарбниці

Бехерів:

Гластівки шміяли ся з газдох на яри: „Оралі, сіялі, пришлі птиці, позбиралі, нема ніч-ч-ч!”

ЯК СЯ ВИТАЮТ у нас люде?

Вислік Выжній:

-Ци сте добрі спали? Як ся мате? ци здоровы? и рука ци дужа? і дашто нове ци чувати?
-Добрі хвала Богу! добрі сме спали, не чули мы нич, коло вас што ліпше?
-Дай Боже шестя!
-Дай Боже і Вам! – так мы ся витаме і як є поблизь, та ся витаме за руки, бабы ся цілуют по пыску – а мы хлопы за руки ся стискаме.

(І. Верхратский, Про говор галицких лемків, Львів 1902; І. Верхратский, Знадобы для пізнання угорско-руских говорів, Львів 1901).

Підготувала Вікторія Гойсак

Ци пам'ятаме Ростічки?

ТЕКСТ

ГРИГОРІЙ СУХАНИЧ

Кед почуєме слово Ростічки, то што перше прийде нам на думку? Місце, де ріка ділиться на дві нови, а, може, село Росток Велика коло Криниці? Єдна і друга асоціація буде добра! Як в Ватрі № 4/2017 представлени били Вірховня і Вірхомка – так тепер час на єдну з Росток – тоту Малу. А же по-народньому Росток Велику іменували Ростокі, а Малу – Ростічки, зато і я буду ся гев таких назв додержував.

Історію Ростічок треба все пов'язувати з двома сусідніма селами – Свалистим (народна назва Складистого) і Матієвом. Перше село – то найближчий сусід Ростічок, гин ростічки діти все ходили до 'руской', а потім української школи, а і дуже селян зо Свалистого женилося «на Ростічках». Зас Матієва – била садибом парохії, до якої все приналежали Ростічки. Та ци твердо мож повісти, же все? Як радит нам Шематизм ААЛ за 1936 рік, в Матієві переховували документ з 17 березня 1617 р., в яким перераховуються шитки дочірні села матієвської парохії, в тим числі і Ростічки. Днес знаме, же матієвська парохія є дуже старша, але з чистом совістю можеме

«Розточки» (132 м.). Потім рік 1873 приносить нам «Rostoczki» (415 м. разом зо Свалистим), а 1879 «Ростоки» (138 м.). Шематизм з 1913 р. вживат юж назву «Росточки», яку читаєме «Ростічки», а до того вичитаєме з него, же на порозі Великої Війни село мало 144 мешканців, а з загального числа 1576 душ матієвської парохії, веце як 320 поїхало до Гамерики. В Матієві била на той час читальня ім. Качковского, а в Свалистим читальня Просвіти. Оба села мали тіж братства тверезости, барз міцно розвивани під конец XIX ст. на Лемківщині, які разом для двох сел (а і певно Ростічок) нараховували 100 членів. Діяло братство Пресвятої Родини і молодіжне братство Єдніст. Велика Війна для Ростічок принесла невелики шкоди (може зато, же хотар все бив чужима людьми кус призабитий – за свідченням Петра Сулича в роках 1939-1945 ни раз не виділи в Ростічках німецького солдата!), бо Шематизм з 1928 р. подає 145 мешканців для Ростічок.

В Ростічках до 1945 р. (коли то ціле село било вивезене до Радянського Союзу) мешкали лем руснаки. Не било поляків, циганів ци жи-

дів. Лем в селі Свалисте били дві циганьски родини, а і то мешкали «на Фелецині» – то є на границі хотарів Свалистого і Лабівця. Позераючи на гнешню мапу Бескидів, тяжко додуматися, же в місци, де осталися дві невелички поляни било колиси немале село. Петро Сулич (вродилися 13 липня 1926 р. в Ростічках) сут гнеска, за своїми словами, єдиним уродженцем Ростічок, який лишився в Польщі по війні.

Пан Петро Сулич споминают оповістки старих люди, як то колиси хлопці «нехотяче» вкрали ліс од пана. До Ростічок прийшов урядник, та звідуюєся шолтиса, котрий ліс належит хлопім, а котрий пану грабі Стадницкому з Навойови. Шолтис (може задля своей хитрости, а може зато же ани писати не знав) одповів, же ту нич не є

паньске, та підписався трьома крестиками. Як бесідуют в Новиці: «Нехотяче кума паця з'їли!» Коли Стадницкий дізнався о непослузі, одобрав цілий ліс, аж товдиль ростічане мусіли ходити і просити, аж і випросили для себе од пана кавалец гардого ялицьового ліса – на

Хлопец з Ростічок, фотографія Р. Райнфуса з 30-х років XX столітя
Джерело: Śladami Łemków, Warszawa 1990

радити, же Ростічки сут залежни на церковній ниві од Матієвой штонайменче од 1617 р. Ростічки сут згадани юж в Шематизмі Перемиской Єпархії за 1830 як «Rostoka mała» (127 мешканців), а в році 1868 стрінеме юж назву близку гнешньої (і писану кирилицьом!) –

ліс громадський. З того ліса, перед першом світовом війном, мешканці Ростічок дали на ремонт прогнилой вежи матієвской церкви штири груби і високи ялиці – на слупи вежи, яку ремонтували гуцульски теслі. Што цікаве, якраз той історії можна дати знам'я правдивости – бо Шематизми зафіксували ремонт матієвского храму в 1908 році.

Перед Другом світовом війном в Ростічках мешкали тіж... монахині! Не били то «правдиві» монахині-схимниці, а за словами Петра Сулича, дівчата з Ростічок, яки зобралися разом і рішили по-монашому жити в єдній хижі, плекаючи вбогіст, милостиню і смиренніст. Над дівчатами нагляд фурт мав парох з Матієви. Не подарилося мі найти жодного підтверджія слів пана Петра, та пан Петро о «монахинях» оповідали барз переконливо і детально, зато думам, же тота історія є правдива і потребує глибших досліджен! Для охочих подаю імена трьох побожних дівчат з Ростічок – Єлисавета Копильчак, Софія Росточка і Олена, якой назвиска не подарилося пригадати.

Сут тіж свідчиня, же Ростічки видали трьох хлопців, яки вчилися в Українській Учительській Семінарії в Криниці, яка існувала в 1940-1944 рр. Мали би то бити: Петро Бартусяк, Петро Росточкий і Штефан Яворский. Не подарилося мі найти жодних документів, яки підтвердили би навчання тих хлопців. Кед тот

інформація є правдива, вказує на барз патріотичне і мудре ховання діти в Ростічках. Селяне так міцно розуміли, як важлива є освіта, же так мале село дало аж трьох семінарийних слухачів.

На конец хочу, би зме пізнали дакус географії Ростічок. Маме гин три потічки: головний Ростічка, Під Штирами, який бере свій початок при границі з Барновцьом, і Фелецин, який тече границьом Ростічок і Лабівця. Ниви в Ростічках, ідучи з півночи на півден, били такі: Драпачівка, Кочурівка, Солтиство Вишне, Хомонівка, Солтиство Нижнє, Цьоківка. Поляни при західній границі хотаря (зо селами Чачів, Барновец, Лімниця), ідучи з півночи на півден: Чершличка, Генсьорівка, Під Штирами, Штири, Стависка, Чершля (три), Під Косари, Косариско, Галя, Літовиско, Вільхова Млака (яку називали тіж «страшний мочар» – думам, же веце ани не треба радити). Поляни при східній границі хотаря (зо селом Лабівец), ідучи з півночи на півден: Шарварк, Чертежик, Прибор, Голиківка, Під Прибором (дві), Мостиско, Матеївка (так їй іменували зато, же їй властителями били газдове з Матієви), Косариско (три), Свинярка (дві). А на границі з Вірхомком – поляна Лабівска Галя, за дописком на мапах ростіцкого хотаря іщи до кінця XIX столітя кошена, аж потім зачали на ній пасати уці!

**Дякую
за нашу спільну мандрівку по Ростічках!**

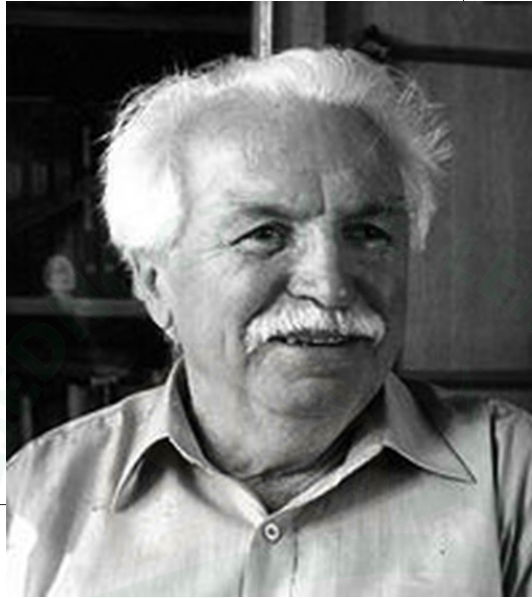
Фалаток мапи Ростічок з 1846 р.

Пам'яті «Імператора» Лемківщини

ТЕКСТ МАРІЯ ГОРБАЛЬ

Вже минуло чотири роки, як відійшов в засвіти визначний український історик-етнограф, публіцист, громадський діяч, член НТШ, член Спілки журналістів України (1962), «імператор» Лемківщини, як його називали у лемківських колах, Іван Дмитрович Красовський (помер 24 лютого 2014 р. у Львові). Та 22 жовтня 2017 р. йому б виповнилося 90. З цієї нагоди у лемківській церкві святих Володимира і Ольги у Львові відбулась служба Божа, де вся лемківська громада молилась за спокій душі славного лемка, першого Голови правління Фондації дослідження Лемківщини у Львові (1991-1996 рр.), організатора будівництва лемківської зони Музею народної архітектури та побуту, а також будівництва Лемківської церкви і Музею історії та культури лемків на території лемківської зони скансену. Надзвичайно зворушливі і теплі слова пам'яті говорив настоятель храму св. Володимира і Ольги о. Анатолій Дуда. Він підкреслив велику значимість цієї постаті для лемків як України, так і цілого світу. Він зазначив, що Іван Красовський поставив перед собою два найважливіших завдання. Перше — це звести церкву, яка б об'єднала розпорошений лемківський люд не тільки Львівщини, а й усієї України, наскільки це можливо. Завдання було не з легких. Усе опиралося в кошти. Іван Дмитрович налагоджує стосунки з Олегом Іванусівим з Канади, який і вирішує цю проблему. Річ у тім, що Олег Іванусів вирішив здійснити ідею створення приватного проекту з нагоди тисячоліття хрещення України-Русі. З цією метою видав книгу-альбом «Церква в руїні». 1500 примірників цієї книги дарує для Фондації дослідження Лемківщини у Львові, і за кошти від реалізації книги було закуплено будівельний матеріал (дерево) для будівництва церкви святих Володимира і Ольги, яке було завершено у 1992 році.

Іван Дмитрович Красовський

Друге завдання, яке поставив перед собою Іван Красовський, підкреслив настоятель церкви о. Анатолій Дуда, — розказувати через засоби масової інформації («Наше слово»,

«Ватру», «Церковний календар» (Польща), «Дукля», «Дружно вперед» (Словаччина), «Лемківщина» (США) та ін.) про життя лемків в Україні, щоб, таким чином, духовно лучитися із земляками усього світу.

Наступного дня, 23 жовтня, гостем Львівського радіо в передачі «Світлиця» був директор Інституту народознавства НАН України, академік, проф. Степан Павлюк. 20-хвилинна передача, яку веде журналістка Наталка Криничанка, нині Голова Фондації дослідження Лемківщини у Львові, також була присвячена пам'яті Івана Красовського. Академік поділився спогадами про співпрацю

лемківського історика з науковою установою, очолюваною ним.

А 26 жовтня в Музеї вишитих ікон отця доктора Дмитра Блажейовського за участі Львівської обласної організації Всеукраїнського товариства «Лемківщина» та Фондації дослідження Лемківщини відбувся Вечір пам'яті Івана Красовського. Зійшлась чимала лемківська родина. Відкрив Вечір пам'яті Андрій Тавпаш, щирий давній друг і соратник Івана Красовського. Він розказав біографію свого старшого побратима, зосередився на наукових досягненнях. Зокрема підкреслив, що лемківська тематика захопила молодого Красовського ще у його студентські роки: тема дипломної роботи його як студента історичного факультету Львівського університету була «Визвольний рух на Лемківщині в XVII ст.». І далі, працюючи науковцем у Львівському історичному музеї, згодом завідувачем наукового відділу музею-скансену, повністю присвятив себе вивченню і популяризації історії та культурних надбань лемків. Заслуговує на увагу опрацювання І. Красовським до півтори тисячі заміток з історії, культури, побуту, мистецтва,

літератури лемків, що стало основою «Енциклопедичного словника Лемківщини», який побачив світ за рік до смерті історика. Він є співавтором великої праці «Матеріальна культура лемків» («Лемківщина», т. 2, 1988), монографії «Прізвища галицьких лемків XVIII ст.» (Львів, 1993), «Лемківська церква святих Володимира і Ольги у Львові» (Львів, 1997), співавтором і упорядником «Лемківського календаря» на 1994—1999 рр., автором довідкового видання «Діячі науки і культури Лемківщини» (Львів; Торонто, 2000). До довідника увійшло 250 науково-культурних діячів обох схилів Лемківщини. Крім діячів науки і культури — вихідців з Лемківщини — окремі розділи присвячено польським, словацьким, чеським дослідникам Лемківщини, а також східно- і західноукраїнським ученим, письменникам, які зробили помітний внесок у розвиток науки і культури лемків. Володимир Ропецький у своєму виступі наголосив на постійній участі Івана Красовського у міжнародних і республіканських наукових конференціях, симпозіумах, на тому,

що на усіх таких наукових зібраннях, коли він заходив, йому низько кланялись і з повагою називали «імператор» Лемківщини. Іван Красовський був дійсним членом Наукового товариства імені Шевченка у Львові та головою його Лемківської комісії. Редактор Марія Горбаль поділилась своїми спогадами про співпрацю з Іваном Красовським над двохранником «Лемківщина», який вийшов в Інституті народознавства НАН України («Матеріальна культура», 1999; «Духовна культура», 2002). Було ще багато виступів — і від наукових кіл, і від родини Івана Красовського, звучала поезія у виконанні Богдана Пастуха, присвячена істориків. Та найголовніше те, що нове правління Фондації показало свою дієвість щодо збереження національних лемківських як релігійних, так і народних традицій, і на збереження пам'яті про тих людей, які про це дбали. В конкретному випадку — про науковця, славного історика Лемківщини Івана Красовського.

ТЕКСТ АДАМ ВЕВ'ЮРКА

В порогах нашого ЛІЦЕЮ в Лігниці

(частина 12)

В невеликих школах часто змінюються вчителі. Це виникає з того, що в таких школах небагато повних штатів, тому вчителі шукають інших шкіл, щоб мати там повний штат. До цього доходять, звичайно, також особисті та родинні справи, які впливають на рішення змінити місце праці. Наша школа не стоїть осторонь від цих процесів, хоч, треба підкреслити, що більшість вчителів ставилась до школи, як до свого другого дому, а до учнів - як до своїх дітей.

Випусники 1990 р., клас мгр Олени Калитки:

Бедзик Мирослава, Добошак Софія, Фецьо Олександра, Грабас Марія, Галагіда Ігор, Гарасим Михайло, Гнатюк Анна, Гриньків Анна, Кіселевська Юстина, Кіт Єва, Костик Христя, Кудрик Ярослав, Кузьм'як Михайло, Маркович Стефан, Озимок Зоряна, Пасека Беата, Перун Єлисавета, Піцур Аріадна, Платаш Софія, Пронько Людмила, Слоїка Анна, Слоїка Петро, Смолинчак Анна, Стажинська Єва, Стажинський Петро, Шкарупська Мирослава, Врага Пшемислав, Вус Марія, Загорода Роман.

Випусники 1991р., клас мгр Ярослава Гай-дукевича:

Артимович Анна, Батрух Тома, Домбровська Анна, Дрозд Анна, Дуркевич Григорій, Геля Анна, Гіза Маргарита, Грич Мирослав, Галонька Мирослава, Кіх Ольга, Комар Мирослав, Корольчук Ярослав, Ковальська Лідія, Кравець Анеля, Нога Іван, Петруч Олександр, Риняк Анна, Стремецький Дарій, Синовець Ярослав, Шафран Лідія, Шляхтич Данило, Співак Катерина, Тарапацький Іван, Ванкевич Анна, Волошиновська Івона.

Випусники 1991р., клас мгр Марії Вонсік:

Артимович Марія, Бенько Іванка, Бернард Лідія, Бучик Ярослав, Бздель Андрій, Хома Анна, Дмитерко Йоланта, Дичко Андрій, Гальків Андрій, Галушка Богуслав, Гнатюк Олександр, Гудко Анна, Ільків Катерина, Канючок Лідія, Канюк Славомір, Куцай Тома, Лацько Анна, Наконечний Петро, Онишканіч Дана, Пішко Адам, Полевчак Катерина, Роса Роберт, Смаховський Юрій, Туцька Марія, Вев'юрка Ярослав, Зендран Олена, Жук Маріуш.
(далі буде)

Вигнаний

Зо спогадів Еміліяна Стремецького

(частина 5)

Справи маєткові в селі. Газдове в Новівси малі поля од 5 до 20 гектарів, а до того іщи малі свій ліс. Дерево з того ліса давало родинам гроші переважні коли zdarялася несподівана потреба. Але ціж дерево використувано до будови хиж та наштоден до паління. Праві кожен газда мав хоц кус ліса. Коли не старчало гроша зо свого ліса чи газдівки можна було в зимі доробити в лісі грабйого Стадніцкого при зрубі та вожиною дерева на трач до Навойовой під Новим Санчом. А літом люде дораб'ялі собі збераньом яфир, малин чи грибів, котри продавано переважні в Криниці. Хоц билі тоти додаткови роботи, то і так переважні коли бив недостаток або планний рік, родини, де було дуже діти, щоб пережити, посиалі свої старши діти до багатих газдів на службу. Деякі виїжджалі за воду до Америки, бо не було праці з причин ціж браку премислу. Єдиним закладом в Новим Санчи, де була праця, то була колей, але працю там міг дістати лем поляк. В гандлі переважали жида. Медже купцями поляками і жидами була війна о клієнта. Будучи одного разу з татом в Новим Санчи, видів-єм барз дуже написів на мурах, яки заклікали: *Nie kupuj u Żyda*. А жида замазувалі тоти ціли написи або лем слово *Nie*, так што виходило: *Kupuj u Żyda*. По смерті мами, щоб родина пережила, тато послав мене і старшого брата Івана на службу. Івана до отця Смолінського, а мене - до молодой родини Добровольских. Я мусів там пасти корови та працювати на газдівці. През тоту працю я часто ся спізняв до школи. За кару мусів-єм ся лішати по школі та надрабяти залеглости. А коли єм вертав зі школи, заз єм бив караний, што ся спізнив до праці на газдівці. Пришла осінь 1939 року і почалася II світова війна.

Під німецьком окупаційом. На початку вересня до Криниці пришло польське військо і замінувало міст, який провадив до Криниці. При дорозі од Криниці постиналі дерева і створили з них забору. Пас-єм в тих днях там корови і видів-єм як велький, чорний самолёт кружив над лісом коло Криниці. По коротким часі вояки забралі міни з-під мостка і цофнуліся на схід, не атакуючи німців. В наши страни од Криниці приїхалі німці з вояками словацкими «Тіси» - коляборантами німців. Влошли вони юж 7 вересня. З нашого села в вересні 1939 року на війні воювало 8 вояків. 4 з них не вернуло.

Так почалася німецька окупація. Спочатку вшитко якби затихло, ніхто так напrawdę не знав, што буде: хто виграт війну, яки будут німці для нас. На порядки німецьки не треба було довго чекати. Списалі они вшитко в газдівці: худобу, пацята... На жорна і млінці поккалі пльомби. Зорваня їх било каране в'язницьом. Маючи вшитко списане поккалі на люди контигенти на зерно, м'ясо і вожины дерева до трача. Для газдів пришлі тяжки часи. За довожений контигент газдам платілі злотими - польским паперовим пінязями з написом *Bank Emisyjny w Polsce*, або давали пункти, за котри видавалі скори або полотно кравецке - вшитко на одяг. Почався вербунок на роботи до Німец. Там, де було дуже люди в хижі, солтис визначав сам люди на роботи до Німец. В роках 1940-1941 вивезено вшитких жидів да гетта в Новим Санчи. Німці добраліся ціж до нашой церкви. Забралі 2 дзвони з 3, яки в нас билі.

Хоц німці використувалі люди економічні, то життя культуральне почало ся розвивати. Помагав в тим т.зв. Допомоговий Комітет. Він бив в Кракові, а його вспітворцьом бив ціж Володимир Кубійовіч, етнограф з нашой Новівси. В тот час почалі діяти наши школи, повернено вчиня рідной мови. В Криниці була середня школа - Вчительська Семінарія. В школі вчилось 400 учнів. Билі то молоді люде з Лемківщини, котри барз хтілі ся вчити. При школі билі 2 хори. З нашого села в тій школі вчилось 9 люди. По селах творено школи для малих діти - дитячі садки. В нашем селі створено Початкову Рільничу Школу. Научительом в ній бив Михал Ревак. Вчено в ній о хемічних навозах, як їх мішати і сіяти, як сіяти грядки, садити ярини... Вказувано ціж нові нарядя. Дівчата вчилися варити і печи. Школа була в хижі по жида Моську. Організувано ціж виступи артистичні, дожинки і т.п. В школі працювалі барз добрі вчителі з України, які втікалі перед більшовиками.

В 1942 році вивезено мене на примусові роботи до Німец. Як далі виглядало життя в нашем селі опишу з оповідань мого тата та сусідів. В 1944 році німці забралі молодих люди і діти до копаня окопів і ровів проти танків. Праця тота була барз тяжка, люде мешкалі в зимних бараках. Там бив ціж мій 12 літній брат і кузин. Під конец 1944 року надходила Червена Армія. Німці повтікалі, навіт не використалі викопаних през наших люди окопів. І в тот час пришла до нас Червена Армія. (бесідом Новівси переложив Адам Вев'юрка)

(далі буде)

ТЕКСТ АДАМ ВСВ'ЮРКА

вертайме до давних імен

Св. Пантелеймон

— цілитель і покровитель лікарів

Наше ім'я часто вказує святу людину, од котрої наши родиче дарували нам тоту святість, щоб Бог бив при нас през ціле житя. Недармо наши предки повідали і остерігали: Без Бога ні до порога. То є част релігійна — християнська нашого імена, але є тіж історична. В минулих часах наше ім'я носили відомі заслужені для нашого народу люде. І то треба нам знати і преказувати, щоб шанувати історію свого народу од Донбасу, де сягали давни Дикі Поля, по західни Карпати, де жила наша не окалічена до 1947 р. Лемківщина. Пам'ятати тіж треба історію од Київської Руси-України по гнесній так неспокійний — воєнний час для нашого народу.

Таким історичним ім'ям для нашого народу било ім'я Пантелеймон. Ким бив святий Пантелеймон?

Од Льва до Милосердного. Святий Пантелеймон, а так на правду Панталеон, што по-грецьки значит лев во вшитким, жив медже III і IV в. в Нікомедії (гнесній Ізміт в Турції). Тато його бив поганином — цісарским урядником, а мати християнком. Тато не хтів, щоб син бив християнином та по смерти жени послав його до цісарской школи, щоб став славним богатим лікарьом.

Він там барз добрі ся вчив, а приятеле били про то навіт задрісни. Коли закінчив школу, почав працювати лікарьом. Єдного дня, ідучи дорогою, при хижи взрів старшого человека. Звідався, чи не потрібує лікарств і так почалася медже нима дружба. Человеком тим бив християнський священник Гермоляус. Завдяки ньому Панталеон прийняв хрещеня. В тот сам ден по хрещеню взрів малого хлопця, котрого вкусила гадюка. Родиче погодилися, што син помре та рихтували похорон. Панталеон єднак почав горячо ся молити, дитина ожила. Од того часу Панталеон лікував, та не брав за тото пінязів. Люде почали ся з нього сміяти, але він на тото не смотрів. Барз прикладався, шукаючи нових способів лікування, але тіж бесідував з хворима, потішав їх та повідав, што хворота - то не кара від Бога, лем проба для человека, чи Його на правду любить і є готовий зміцнити свою віру. Од того часу люде зміни-

ли його ім'я Панталеон на Пантелеймонас, што значит повний милосердя. При кождим хворим - чи бив християнином, чи ні - щиро молився. Можна повісти, што тот святий лікар бив першим, котрий лучив лічина з психіком хворого та віром в Бога. Хворий николи на правду не буде атеїстом, бо Бог все дарує му надію. Св. Пантелеймон почав діяти чуда. Єден з вилічених - сліпий — під час переслухань зрадив святого. Його ув'язнено та вбито як мученика за часів цісаря Максиміяна (284-305 р.). Мощи святого сут в різних середземноморських містах, м.ін. на горі Атос. Навіт

в Колонії є святиня під його покровом. До нього молится всхідня і західня церква. Він є опікуном лікарів і хворих. На іконах святого вказуют як молодого человека з пендзльом до намащия хворих та скринком на ліки.

«Руський» святий. В історії нашого народу тот святий займає почесне місце. Можна повісти, што св. Пантелеймон є нашим народним святым іщи з часів Київської Руси. Відомо, што в соборі св. Софії в Константинополі сут мощи святого, в тим голова. Подібно, коли відрубано голову св. Пантелеймона, з рани заміст кирви потекло молоко.

Святий Пантелеймон Цілитель

За візантійском традиційом мощи святого дарували як посаг візантійским княгиням, што ішли замуж за чужих князів. Коли княгиня Феофано вийшла замуж за імператора Західньої Римской імперії Оттона II (972 р.), то привезла з собою до Німеччини мощи св. Пантелеймона. Княгиня Анна, жена хрестителя Русі великого князя Володимира, тіж привезла мощи св. Пантелеймона. Знаме, што од часів Петра Могили в Софії Київській били мощи того святого. Святий Володимир і Анна барз шанували того святого. Він став нашим «руським святым». В Україні є дуже стародавніх церков під покровом того святого. В с. Шевченкове Івано-Франківської обл. є мурована церква св. Пантелеймона, датована перед 1200 р.

Покровитель вояків. Князь Ізяслав мав бойовий холм, на яким золотом бив написаний св. Пантелеймон. В тим холмі князь щасливо

уникнув смерті і побив московського князя Юрія Долгорукого в 1151 р., котрий походом хотів знищити нашу державу. Шанували Пантелеймона і у Війську Запорізьким. В Києві, на Подолі, у XVII — XVIII ст. існувала Пантелеймонівська церква, котру утримували запорожці.

Пантелеймон на Лемківщині. І на нашій рідній Лемківщині не була чужа пам'ят про того святого. Хоц нечасто ім'я того вживано, але барз міцно записалося в людях, яки його носили. Таким бив православний парох Богуши Пантелеймон Рудик чи греко-католицький парох села Вислок Великий Пантелеймон Шпилька. Священник тот брав активну участь в створіню в Вислоці Великій 4 листопада Української Ради Народової для Сяніцького повіту. Разом з греко-католицьким парохом Михалом Тесльом скликали люди до Вислока Великого, де оголосили попертя для повстання нашої держави (Західно-Української Народної Республіки). 5 листопада юж било 70 представників з поблизких лемківських сел, вибрано представників до Ради Вислоцької, яка мала під собою 35 наших (лемківських і не лем) сел Сяніцького повіту. Але то не лем там сягала тота влада. Подібні збори - стрічи били в Лютовисках, Балигороді і Устриках Долишніх. Всяди там лемки і бойки почули єдність з Галичином. Але то юж інша історія....

В тим дописі хтів-єм доказати, што ім'я Пантелеймон не чуже для нашої історії. Пам'ятайте, што св. Пантелеймон є від віків опікуном лікарів - штоб так лічили, аби били здорови душа і тіло. А душу лем Бог здравит. Дятого коли штоси нас болит, звертаймєся до св. Пантелеймона. Він знищить наши хвороти та вкаже, што без Бога ні до порога!

Спомин

Іван ТИРПАК народився в грудні 1940 року в Зубрику, повіт Новий Санч. В 1947 році вигнаний до Хойнова. Там залишена самій собі родина під голим небом два тижні пережила при тартаку близько станції „РКР”. Няньо був паралізований, тому мама з доньком почали глядати дакого місця на замешканя. Найшли лем будинок без вікон, двери і сходів до пивниці, в котрим замешкали.

З часом Іван почав працювати в копальні міді в Любіню. Там перепрацював до емеритури. Штороку приїжджав на Лемківську ватру до Ждині. Провадив старання о втрачене родинне майно. Включався в громадську діяльність. Дуже разів був делегатом на з'їзд ОЛ від гуртка в Любіню. Быв кольпортером журналу «Ватра». Помер 12 березня 2018 року.

Вічная йому пам'ять!
ГУ ОЛ Редакція „Ватри”

ТЕКСТ МІЛЬКО ГОЙСАК

Інфо за лем-часом

з циклю Лемківська хроніка

70 років життя обходить пан Штефан Гладик, суспільно-культурний діяч, колишній голова ОЛ, колишній член Спільної комісії уряду и нацменшин, регіоналіста, нар. 24 січня 1948 рока

60 років життя обходить пан Штефан Клапик, суспільно-культурний діяч, теперішній голова ОЛ, нар. 8 квітня 1958 рока

50 років життя обходить пан Григорій Купріянович, історик, голова Українського товариства, член Спільної комісії уряду и нацменшин, нар. 1 січня 1968 рока

1918-2018 – вшановуєме 100 роковини проголошення незалежності України. 22 січня 2018 рока – дата проголошення незалежності IV Універсалом Центральної Ради в Києві

січень

13-14.01. Лемківщина Північна и Південна.

Краківський гурток ОЛ організував дводневу коляду по обох сторонах Карпат: г Маластові, Конечній и Бехерьові. В коляді взяли тіж участь члени «Молодой Лемківщини» зо Львова.

14.01. Криниця. Новорічну Літургію очолив Митрополит УГКЦ Євген Попович. Коляди заспівав новостворений хор під керівництвом Тетяни Янбуковой.

Під час спітканя Митрополита з парафіяльними радами Криницько-Краківського деканату з вертепом виступили криницькі діти.

19.01. Лешно. Галерея МБВА експонувала праці XVII Лемківського Єрусалима «Порожня хижка». Виставку мож било оглядати до 17.02.2018 р.

21.01. Горлиці. На парафіяльній вечері коляд, організуваним УГКЦ, виступили горлицькі діти, котри під опіком сестри Наталії приготували традиційний різдвяний вертеп.

26.01. Горлиці. Лавреатом Горлицької нагороди «Мости Старости 2018» став фольковий гурт «Серенча».

В час галі Гурт наживо запредентував свої музичні творчі інтерпретації рідної культури, інспірувані фольклором Лемківщини.

28.01. Горлиці. Центр культури ім. Б. І. Антонича організував шторічний вечер коляд, попереджений презентаційом досягнень ОЛ в 2017 році.

чили тіж своє занепокоїня, зв'язане з агресієюм и мовом ненависти в інтернеті по відношиню до меншин.

02.03. Лігниця. 3-к голови ОЛ проф. Андрий Ксенич відвідав Комплекс шкіл в Лігници, де розповів молоді про працю в Зеленогірським університеті и 3"їзді конечнян при Ждинській ватрі 2017 рока.

03.03. Горлиці. Члени Головної управи ОЛ під час статутного засідання управи, м.ін. прийняли фінансовий звіт за 2017 рік, оббесідували стан підготовки до 36 Лемківської ватри в Ждини, аналізували

програму Лемківських кермеши на 2018 рік.

12.03. Любін. На 78 році життя одишов до кращого світа народжений в Зубрику св. п. Іван Тирпак – член гуртка ОЛ в Любіню, місцевий громадський діяч, кольпортер.

19.03. Гожів Влп. Гурток Об'єднання лемків організував 46 едіцію Загальнопольского конкурсу писанок ім. М. Ковальского. В різних категоріях перемагали: Варвара Павлицка з Члухова, Анна Кунцік з Пшемкова, Юстина Козяр з Хойнова, Ольга Палечна з Гливиц.

25.03. Горлиці. Центр культури ім. Б. І. Антонича в рамках «Спіткань з Лемківщином» організував варштати плетіння кошиків з лозини на святочну паску. Традиційного ремесла вчила майстриня Агнешка Білиця.

28.01. Пустомити. Отець Анатолій Дуда посвятив нове Євангеліє до новозбудуваної церкви св.Косми і Дам'яна в містечку Пустомити б. Львова, де проживають лемки Радоцини, Кривой, Ясюнки, Грабу.

ЛЮТИЙ

18.02. Горлиці. Центр культури ім. Б. І. Антонича в рамках «Спіткань з Лемківщином» організував спітканя з др Ольгом Соляр на тему «Народни способи змітування гроків в Карпатах. Магічні обряди Різдвяного періоду».

19.02. Маластів-Смерековець. Успортовлени зимовима феріями лемківски родини з Ропиці Руской и Маластова організували перше в Горах Лемко-СКИ на санках, нартах и на чим ся лем даст.

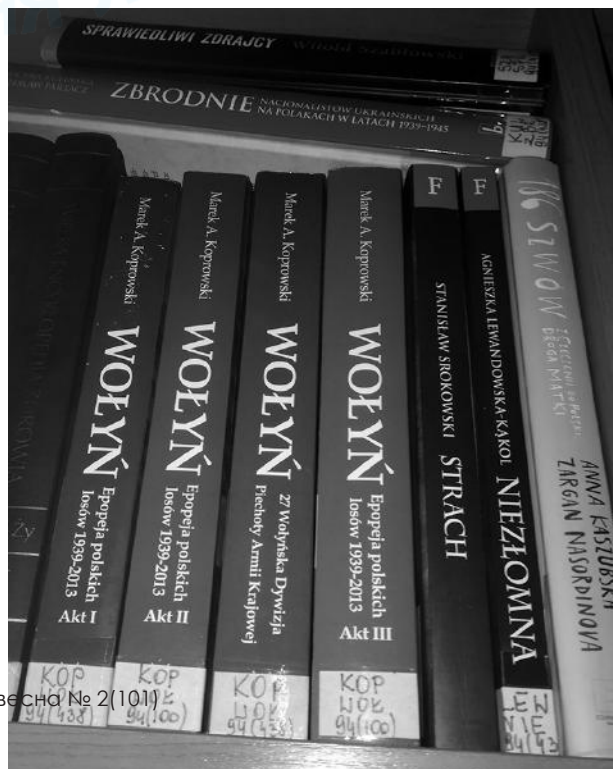
24.02. Горлиці-Світ. Світова федерація лемківських-українських об'єднань організувала міжнародне інтернетове засідання Управи СФУЛО. ОЛ представляли: Голова ОЛ Ш. Клапик и його заступник В. Шлянта.

27.02. Лодзь. Міска галерея мистецтв - Осередок пропаганди мистецтва експонувала працю XVII Лемківського Єрусалима «Порожня хижка». Виставку мож било оглядати до 18.03.2018 р.

березень

1.03. Краків. В Воєводским уряді Малопольщи од билося спітканя Малопольского Уповноваженого до справ меншин з представниками вшитких меншин воєводства. Лемків репрезентували члени Головної управи ОЛ - Григорій Троханівський и Григорій Суханич, які вказали мультимедійну презентацію про організацію и цілу нашу громаду. Представники меншин перебесідували про свій організаційний досвід, свої успіхи и проблеми. Зазна-

Biblioteka Publiczna - Gładyszów (в будинку Початкової школи) на головних полицях пропонує кілька-десять позицій о mordach, łunach, żydach i śmierci в єднім поміщенню разом зо шкільними лектурами наших діточок зо Ждини, Конечной, Гладішова... !!!

ВАТРА

lem.www - вартат зазріти, послухати...

Центр культури ім. Б.-І. Антонича в Горлицях:
концерти, виставки, прелекції, презентації;
Бібліотека ім. Василя, Теофіля и Олександра Курилів
www.facebook.com/CKAntonycz

Свято лемківської культури "Лемківська ватра"
Ждиня, 20-22 липня 2018 р.
www.watradynia.pl; www.lemkounion.pl

Лемківська освітня фундація ім. І. Криницького
www.lemkoeducationfound.republika.pl

Радіо „Кермеш” Передачі: неділя 22:30
www.facebook.com/Kermesz

Радіо „Скриня” Передачі: понеділок 18:10
www.radio.rzeszow.pl/audycje

„Лемківська сторінка” www.nasze-slowo.pl

Радіо „Радіо лемко” www.radio-lemko.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 4 у Лігниць

ім. Б.І. Антонича - www.zso4legnica.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 2 у Перемишлі

ім. М. Шашкевича - www.szask.edu.pl

Світова федерація українських-лемківських
об'єднань www.sfulo.com

Передплата ВАТРИ

Ціна одного примірника 3 zł. + 2,60 zł. поштової оплати в Польщі.

Річна передплата 4 x 3 zł. + 10,40 zł. (кошти пересилки) = 22,40 zł.

Від закордонної пересилки однієї „Ватри” поштова оплата - 13 zł.

Річна закордонна передплата 4 x 3 zł. + 52,00 zł. (кошти пересилки) = 64,00 zł.

Передплату замовляти за адресою Редакції.

Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:

Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków

BANK PEKAO SA: nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Видає / Wydaje ZJEDNOCZENIE ŁEMKÓW
Zarząd Główny

ul. Jagiełły 2, 38-300 Gorlice; tel./fax 18 35 32 906
www.lemkounion.pl; lemkounion@poczta.onet.pl

ВАТРА
квартальник

Редагує колегія

Вікторія ГОЙСАК головний редактор / дизайн Еміль ГОЙСАК

Адам ВЕВ'ЮРКА редактор на Західні Землі e-mail: adamwiew@wp.pl

Штефан КЛАПИК, Наталія ГЛАДИК, Василь ШЛЯНТА, Катерина КОВАЛЬСКА

Технічне оформлення

„LEBO” Gorlice; Drukarnia „Kwadrat” Nowy Sącz

ADRES REDAKCJI ul. Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, e-mail: redakcja.watra@interia.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz korektę językową nadesłanych tekstów.
Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.

ЛІГНИЦКА

3 лютого 2018 р. III клас Лігницького ліцею, якого я є вихователем, мав свою – лем єдину в житті Стод-нівку. До танця грав відомий ансамбль «Демай». На балу присутні були вчителі на чолі з паньом директором, родиче, делегації абсолювентів школи і 2 класу ліцею та гості. Як повіли журналісти з газет і інтернетових порталів з Лігниці: «Tylko Wasza szkoła w Legnicy ma duszę i taki niepowtarzalny rodzinny klimat». Думам, што веце не треба повідати та писати, лем радіти, што наступни випусники з лігницькой школи тіж хочут шанувати своє рідне лемківство на тлі цілої української культури і традиції в Польщі і на Україні.

Як вихователь барз дякую вшитким організаторам — родичам і учням 3 класу, а особливо родичам Михала – пані Людмилі і панови Романови Буковским.

АДАМ ВЕВ'ЮРКА

Стоят (справа):

Вчитель Адам Вев'юрка,
Артем Романов,
Богдан Малюта,
Григорій Малиняк,
Михайло Буковский,
Богдан Руд;

сідят:

Олександра Веремчук,
Діана Матвієнко,
Діана Пшик,
Евеліна Брезіна,
Вероніка
Максимович,
Ілона Леіко

36

Лемківська
ВАТРА
в Ждини

20-22/07/2018

www.watrazdynia.pl

36

Łemkowska
WATRA
w Zdyni

20-22/07/2018

www.watrazdynia.pl

ВСПЕРАЙМЕ ВІЛЬХІВЕЦ

Дороги,
запрашає Вас до Вільхівця на
XXVIII Лемківський кermеш.

Хоц в тім році бюджет Кермешу не виглядат найліпше,
радо інформуєме Вас, же тот культурна подія попри
фінансови трудности буде організувана
и одбудеся **19-20 травня 2018 р.**

Бюджет тогорічного Кермешу то 11.300,00 зл., а то
лем половина суми, котром зме розпоряджали при
організації Кермешу гвони и в 2017 р. Хочеме дале
розвяти тото, што вдалося випрацювати
попередніма роками. Як організаторе постараємеся
пририхтувати для Вас цікаву культурну програму,
жеби-сте добрі Вільхівець згадували потім дома.

Ви тіж можете всперти вільхівчан - своїм вкладом, чи
то фінансовим чи річовим. Будеме Вам щиро вдячни
за надану допомогу!

Фінансову допомогу просиме вплачати на
вказаний ниже рахунок:

68 1240 5110 1111 0000 5210 1616
Bank PKO S.A. O/Gorlice, ul. Jagiełły 6

з дописком:
„Dla Olchowca”

